

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 12 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Marczewski

Protokolant: p.o. stażysty Jolanta Wenzel

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.

- o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda 100.000 zł (sto tysięcy złotych) z odsetkami ustawowymi od dnia 10 października 2015 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty.
2. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5.000 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Jarosław Marczewski

UZASADNIENIE

Powód (...) sp. z o.o. z **siedzibą w W.** w pozwie wniesionym w dniu 18 grudnia 2016r, domagał się zasądzenia od pozwanego (...) sp. z o.o. z **siedzibą w P.** kwoty 100.000 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że w dniu 12 czerwca 2015r. pozwany złożył mu, zgodnie z wcześniejszej otrzymaną ofertą, zamówienie na części, które zostały przez stronę powodową dostarczone zamawiającemu. Po wykonaniu umowy, powód wystawił pozwanemu fakturę VAT na kwotę 130.762,22 zł płatną do dnia 9 października 2015r.

Z należności tej pozwany uregulował jedynie kwotę 30.762,22 zł. Co do pozostałych 100.000 zł pozwany wielokrotnie deklarował wolę ich zapłaty, wnosząc o przesunięcie terminu płatności.

Do dnia wytoczenia powództwa kwota ta nie została zapłacona.

W dniu 16 marca 2016r. referendarz sądowy wydał nakaz zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, którym zobowiązał pozwanego do zapłaty kwoty dochodzonej pozwem wraz z odsetkami i kosztami procesu.

W ustawowym terminie pozwany złożył sprzeciw, którym zaskarżył nakaz zapłaty w całości, wnosząc o oddalenie powództwa i obciążenie powoda kosztami procesu.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie przyznał, że zawarł z powodem umowę sprzedaży części. Należność dochodzona pozwem została zdaniem pozwanego w całości rozliczona na skutek złożenia przez niego oświadczenia o potrąceniu własnej wierzytelności z tytułu kary umownej.

Pozwany wskazał, że w dniu 28 października 2015r. wygrał przetarg na dostarczenie do (...) SA w B. pomp J. za łączną cenę 285.600 zł.

Powód zobowiązał się do dostarczenia przedmiotu zamówienia pozwanemu tak, aby ten mógł wywiązać się z umowy. Powód nie warunkował przy tym dostawy pomp spełnieniem dodatkowych warunków. Dopiero po złożeniu zamówienia przez pozwanego powód zażądał spłaty zadłużenia w kwocie 100.000 zł, uzależniając od tego dostarczenie urządzeń.

Nie mogąc dojść do porozumienia z powodem, pozwany odstąpił od umowy zastrzegając, że będzie domagał się od powoda pokrycia wszelkich kosztów z tym związanych.

(...) SA (zwany dalej (...)), w związku z niewywiązaniem się przez pozwanego z zamówienia, obciążył go karą umowną w kwocie 57.120 zł.

W związku z powyższym pozwany potrącił powyższą kwotę stanowiącą odszkodowanie za niewykonanie umowy z wierzycielską dochodzoną pozwem, zatrzymując pozostałą część należności z faktury na poczet dalszych roszczeń odszkodowawczych.

Odpowiadając na sprzeciw pozwanego powód zaprzeczył by stronie pozwanej przysługiwała wierzycielska przedstawią do potrącenia.

Składając ofertę na dostawę pomp powód zawarł w niej informację, że dostawa podlega ogólnym warunkom dostawy u powoda przewidującym możliwość wstrzymania realizacji dostaw do czasu uregulowania należnych faktur. Dodatkowo w emailu, do którego załączono ofertę, poinformowano pozwanego o konieczności zapłaty należności dochodzonej pozwem przed realizacją zamówienia dla (...).

Pozwany składając zamówienie, był w pełni świadomy warunków jego realizacji, w tym obowiązku spłaty zadłużenia z załączonej do pozwu faktury VAT. Świadczy o tym zachowanie pozwanego, który po złożeniu zamówienia, deklarował zapłatę dochodzonej pozwem kwoty.

Pozwany nie zrealizował także drugiego warunku realizacji zamówienia tj. nie przedstawił umowy cesji płatności zawartej z (...).

Z uwagi na powyższe powód odesłał nadesłaną przez pozwanego notę księgową oświadczając, że nie ponosi odpowiedzialności za odstąpienie od umowy przez pozwanego, a co za tym idzie niezrealizowanie kontraktu z (...).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strony prowadzą działalność gospodarczą w ramach której powód sprzedał pozwanemu w dniu 9 września 2015r., części wyszczególnione w wystawionej kupującemu tytułem ceny sprzedaży fakturze VAT, na kwotę 130.762,22 zł , płatną do dnia 9 października 2015r.

Powód wywiązując się z obowiązków umownych dostarczył pozwanemu zamówiony towar wraz z w.w. fakturą VAT, która została przyjęta przez pozwanego bez zastrzeżeń.

Pozwany zapłacił na poczet należności z faktury sprzedażowej w dniu 15 stycznia 2016r. kwotę 30.762,22 zł.

Do dnia zamknięcia rozprawy nie uiszczył pozostałej części ceny sprzedaży w kwocie 100.000 zł.

Bezsporne, a nadto dowód: faktura VAT nr (...) k. 68-70, zamówienie pozwanego k 71,

W październiku 2015r. pozwany wziął udział w przetargu organizowanym przez (...) SA na zakup pomp dla (...).

Pismem z dnia 28 października 2015r. pozwany został poinformowany przez zamawiającego o wyborze jego oferty, a w dniu 16 listopada 2015r. zawarł z nim umowę na realizację kontraktu. W umowie tej przewidziano, że zamawiający będzie miał prawo obciążyć pozwanego karą umowną w przypadku niewykonania w terminie umowy przez pozwanego.

- dowód: pismo (...) SA o wyborze oferty pozwanego k. 135-138 oraz zawarta między tym zamawiającym a powodem umowa z dnia 16 listopada 2015r. k.139- 146.

Po otrzymaniu informacji od (...) o wyborze oferty pozwanego, powód, odpowiadając na zapytanie pozwanego, złożył mu w dniu 30 października 2015r. ofertę sprzedaży pomp potrzebnych na wykonanie zamówienia dla (...). W ofercie wskazano, że dostawa podlega Ogólnym Warunkom Dostawy obowiązującym u powoda znajdujących się na wskazanej w ofercie stronie internetowej. Powód zadeklarował, że na życzenie pozwanego może przesłać mu te warunki. Wysyłając mailem ofertę powód w wiadomości mailowej wskazał, że do realizacji zamówienia konieczne jest uregulowanie przez pozwanego zaległości płatniczych, gdyż zgodnie z zasadami obowiązującymi w powodowej firmie ustanowiona jest blokada realizacyjna dla klientów zalegających z płatności dłużej niż 30 dni,

- dowód: wiadomość mailowa z 30 października 2015r. k. 213 i załączona do niej oferta powoda na dostawę pomp k. 160,

W rozmowach prowadzonych przed zwarem przez strony umowy na dostawę pomp dla (...), pracownicy powoda informowali wielokrotnie pozwanego, że warunkiem realizacji zamówienia jest wcześniejsze uregulowanie zadłużenia oraz podpisanie trójstronnej umowy cesji między powodem, pozwanym oraz (...).

- dowód: zeznania świadków

Pismem z dnia 10 listopada 2015r. pozwany złożył powodowi zamówienie na pompy zgodnie z otrzymaną ofertą.

Bezsporne, a nadto zamówienie pozwanego z dnia 10 listopada 2015r. k. 161,

W związku z nieuregulowaniem przez pozwanego zadłużenia z faktury dochodzonej pozwem, mimo składanych deklaracji zapłaty oraz niepodpisaniem umowy cesji, powód wstrzymał dostawę pomp dla (...) do czasu spłaty długu.

Bezsporne, a nadto zeznania świadków D. M. i M. J.,

Pismem z dnia 10 lutego 2016r. pozwany złożył powodowi oświadczenie o odstąpieniu od umowy na dostawę pomp dla (...) w związku z jej niezrealizowaniem przez powoda. Jednocześnie pozwany zaznaczył, że obciąży powoda karami umownymi w przypadku nałożenia ich na (...), w związku z niedostarczeniem w terminie zamówionych pomp.

Dowód: oświadczenie pozwanego o odstąpieniu od umowy k. 166,

Skutkiem niewywiązania się przez pozwanego z umowy na dostawę pomp, (...) wystawiło mu notę księgową na kwotę 57.120 zł tytułem kary umownej za rozwiązanie kontraktu z przyczyn leżących po stronie pozwanej.

Dowód: nota obciążeniowa k. 169,

Po otrzymaniu noty od (...) pozwany wystawił notę na tą samą kwotę powodowi wskazując, że to powód jest odpowiedzialny za niewykonanie umowy z (...) i dlatego zobowiązany jest ponieść związane z tym koszty.

Dowód: nota księgową wystawioną powodowi przez pozwanego wraz z pismem przewodnim k. 170-171,

Powód odesłał notę księgową pozwanemu wskazując, że wynikające z niej roszczenia są całkowicie bezpodstawne.

- dowód: pismo powoda k. 233,

Oceniając materiał dowodowy Sąd uznał za wiarygodne zgromadzone w sprawie dokumenty. Nie wykazują one śladów podrobienia czy przerobienia a ich treść i autentyczność nie były kwestionowane przez strony w trakcie procesu.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków D. M. i M. J.. Są one jasne, logiczne i znajdują potwierdzenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

Sąd pominął dowód z przesłuchania strony pozwanej gdyż ta, zobowiązana do osobistego stawienia pod rygorem pominięcia dowodu z przesłuchania, nie stawiała się na rozprawie bez usprawiedliwienia (art. 302§1 k.p.c.).

Sąd zważył co następuje:

W rozpoznawanej sprawie powód dochodził od pozwanego zapłaty należności z tytułu ceny sprzedaży.

Zgodnie z art. 535 k.c. przez umowę sprzedaży sprzedawca zobowiązuje się przenieść na kupującego własność rzeczy i wydać mu rzecz, a kupujący zobowiązuje się rzecz odebrać i zapłacić sprzedawcy cenę.

Umowa sprzedaży jest umową wzajemną, gdyż świadczenie sprzedawcy (przeniesienia na kupującego własności rzeczy i wydanie jej) jest odpowiednikiem świadczenia kupującego (odbioru kupowanej rzeczy i zapłaty za nią umówionej ceny) – art. 487§2 k.c.

Zgodnie z art. 488 § 1 k.c. świadczenia będące przedmiotem zobowiązań z umów wzajemnych winny być spełnione jednocześnie, chyba że z umowy, z ustawy albo z orzeczenia Sądu lub decyzji innego właściwego organu wynika, iż jedna ze stron jest zobowiązana do wcześniejszego świadczenia.

Jeżeli świadczenia wzajemne powinny być spełnione jednocześnie, każda ze stron może powstrzymać się ze spełnieniem świadczenia, dopóki druga strona nie zaoferuje świadczenia wzajemnego (art. 488 § 2 k.c.).

Analizując treść powyższych przepisów należy stwierdzić, że leżący po stronie pozwanej obowiązek zapłaty powodowi ceny sprzedaży, aktualizował się po wykonaniu obowiązków umownych przez powoda.

Niekwestionowana przez pozwanego w toku sprawy była okoliczność, wykonania przez powoda ciężących na nim obowiązków wynikających z umowy sprzedaży, z której należności są objęte pozwem. Powód sprzedał i dostarczył pozwanemu elementy wskazane w załączonej do pozwu fakturze VAT.

Pozwany zapłacił zresztą powodowi część ceny sprzedaży z faktury sprzedażowej.

Co do pozostałej do uiszczenia należności w kwocie 100.000 zł pozwany podnosił, że nie ma obowiązku jej zapłaty, gdyż dokonał skutecznego potrącenia z tą wierzytelnością, wierzytelności o zapłatę przez powoda kary umownej, jaką obciążało pozwanego (...) w związku z niewywiązaniem się z obowiązku dostarczenia pomp, które mimo złożonego zamówienia, nie zostały przez powoda wydane.

Potrącenie następuje przez jednostronną czynność prawną jednego z wzajemnych wierzycieli. Skutkiem tej czynności jest wygaśnięcie wierzytelności obu stron do wysokości wierzytelności niższej (art. 498 § 2 k.c.), z chwilą kiedy potrącenie stało się możliwe (art. 499 zd. II k.c. w zw. z art. 498 § 1 k.c.). Oświadczenie o potrąceniu może być składane poza postępowaniem toczącym się z powództwa wierzyciela wzajemnego i podlega ogólnym przepisom, co do sposobu i chwili złożenia (art. 60 i 61 k.c.), a jeżeli zostanie złożone skutecznie, ze względu na skutek umarzający, tworzy nową treść stosunku prawnego między stronami wykraczającą, ze względu na konsekwencje mocy wstecznej, nawet poza treść zobowiązania z chwili złożenia oświadczenia. Jeżeli zatem dojdzie do procesu o roszczenie wierzyciela wzajemnego, obrona pozwanego przeciwko skierowanemu przez powoda w stosunku do niego żądaniu może polegać na podniesieniu zarzutu nieistnienia roszczenia powoda ze względu na umorzenie wierzytelności przed wszczęciem procesu. Złożenie oświadczenia o potrąceniu poza procesem, w razie spełnienia przesłanek materialnoprawnych, prowadzi przeto do wygaśnięcia wierzytelności i może wpłynąć na treść rozstrzygnięcia o zasadności powództwa.

Wytoczenie powództwa przez wierzyciela wzajemnego nie pozbawia pozwanego uprawnienia do dokonywania czynności prawnych prowadzonych do wyjaśnienia dochodzonej wierzytelności. Jeżeli jest on również wierzycielem powoda, może w szczególności złożyć oświadczenie o potrąceniu w toku procesu, składając jednocześnie procesowy zarzut potrącenia. Zarzut potrącenia jest oświadczeniem wymaganym w art. 499 k.c., składanym powodowi, w celu umorzenia ich wzajemnych wierzytelności i zarazem jest żądaniem skierowanym do sądu, aby uznając jego skuteczność, uwzględnił to umorzenie wierzytelności powoda i w takim zakresie oddalił jego powództwo. Dla osiągnięcia takiego skutku pozwany winien jednak zindywidualizować swoją wierzytelność oraz skonkretyzować jej zakres przedstawiony do potrącenia z wierzytelnością powoda, wskazując zwłaszcza przesłanki jej powstania, wymagalności i wysokości oraz dowody w celu ich wykazania. Procesowy aspekt zarzutu wyraża się zatem najpełniej w żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części (por. uchwała SN z 19 października 2007, III CZP 58/07, OSNC 2008/5/44).

Z powyższego wynika zatem, że potrącenie jako czynność materialnoprawna, prowadząca do wygaśnięcia zobowiązania, niezależnie od tego, czy dokonane poza postępowaniem toczącym się z powództwa wierzyciela wzajemnego, czy też w jego toku, dla swojej skuteczności, stosownie do art. 499 k.c., wymaga złożenia oświadczenia woli. Do potrącenia nie dochodzi bowiem automatycznie przez to, że istnieją dwie wzajemne wierzytelności nadające się do potrącenia, ale konieczne jest oświadczenie, iż korzysta się z prawa potrącenia (por. postanowienie SN z dnia 8 lutego 2000 r. I CKN 398/98, Lex nr 50856). Oświadczenie to wywrze przy tym swój skutek z chwilą, kiedy doszło do drugiej strony w taki sposób, że mogła się zapoznać z jego treścią – art. 61 §1 k.c. Niezależnie od powyższego oświadczenie o potrąceniu musi być jednoznaczne i wymaga wyraźnego wskazania wysokości wierzytelności przedstawionej do potrącenia.

Pozwany mógł zatem złożyć powodowi oświadczenie o potrąceniu i następnie zgłosić ten zarzut w toku postępowania, skoro powód dochodził w procesie właśnie potrąconej wierzytelności.

Zgodnie z ogólnymi zasadami rozkładu ciężaru dowodu w procesie cywilnym, wynikającymi z art. 6 k.c. i art. 232 zd. II k.p.c., to na pozwanym spoczywał obowiązek wykazania istnienia swojej wymagalnej wierzytelności wobec powoda.

W ocenie Sądu pozwany temu obowiązkowi nie sprostał.

Z zaferowanego przez strony materiału dowodowego nie wynika bowiem by pozwanemu przysługiwała wobec powoda wierzytelność przedstawiona do potrącenia.

Wbrew twierdzeniom pozwanego, powód nie ponosi bowiem odpowiedzialności za niewykonanie dostawy pomp zamówionych przez stronę pozwaną w celu wykonania kontraktu łączącego ją z (...).

Strona powodowa przyjęła wprawdzie zamówienie pozwanego na pompy ale we wcześniej złożonej ofercie wyraźnie wskazała, że dostawa podlega Ogólnym Warunkom Dostawy obowiązującym u powoda znajdujących się na wskazanej w ofercie stronie internetowej. Powód zdeklarował, że na życzenie pozwanego może przesłać mu te warunki. Wysyłając ofertę powód w wiadomości mailowej wskazał, że do czasu realizacji zamówienia konieczne jest uregulowanie przez pozwanego zaległości płatniczych, gdyż zgodnie z zasadami obowiązującymi w powodowej firmie ustanowiona jest blokada realizacyjna dla klientów zalegających z płatności dłużej niż 30 dni.

Co więcej, jak wynika z zeznań przesłuchanych w sprawie świadków w rozmowach prowadzonych przed złożeniem zamówienia, pracownicy powoda informowali wielokrotnie pozwanego, że warunkiem jego realizacji jest wcześniejsze uregulowanie zadłużenia oraz podpisanie trójstronnej umowy cesji między powodem, pozwanym oraz (...).

Pozwany zamawiając u powoda pompy na inwestycję (...) wiedział więc, że ich dostawa uzależniona jest od spłaty istniejącego i wymagalnego zadłużenia objętego powództwem.

Nie regulując zadłużenia, nie może więc obarczać powoda odpowiedzialnością za niedostarczenie pomp, a co za tym idzie obciążenie go karą umowną przez (...) za niewykonanie zobowiązania. Odpowiedzialność za zaistniałą sytuację

ponosi bowiem wyłącznie pozwany, który wiedząc, że powód dostarczy pompy jedynie w przypadku wcześniejszej zapłaty przeterminowanego zadłużenia i należności tych nie uiścił. Nie przedłożył też umowy cesji zawartej z (...).

W zaistniałej sytuacji pozwany nie mógł więc obciążyć powoda nie tylko karą umowną (postanowień takich nie zawierała łącząca strony umowa na dostawę pomp do (...)) ale także odpowiedzialnością odszkodowawczą za niewykonanie umowy (art.471 k.c), gdyż to pozwany, a nie powód nie wywiązał się z obowiązków umownych, nie spłacając wymagalnego zadłużenia.

Skoro przedstawiona przez pozwanego do potrącenia wierzytelność nie istniała, złożone przez stronę pozwaną oświadczenie nie mogło doprowadzić do choćby częściowego umorzenia wierzytelności dochodzonej pozwem.

Brak było też jakichkolwiek podstaw do zatrzymania przez pozwanego części dochodzonej pozwem wierzytelności, nie objętej oświadczeniem o potrąceniu, na zabezpieczenie ewentualnych dalszych roszczeń (...) z tytułu niewykonania umowy na dostarczenie pomp.

Biorąc pod uwagę wyżej wskazane argumenty Sąd stwierdził, że wytoczone przez powoda powództwo jest w całości zasadne i dlatego orzekł jak w punkcie 1 wyroku.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481§1 i 2 k.c. zasądzając je od dnia wymagalności tj., dnia następnego po wskazanym w fakturze terminie płatności.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. obciążając nimi w całości pozwanego jako przegrywającego proces.

Na koszty te składała się opłata od pozwu w kwocie 5000 zł.

SSO Jarosław Marczewski